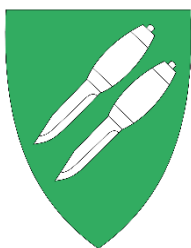

Vestre Toten kommune

Plan for integrering i Vestre Toten kommune

Forord

Formålet med planen¹ er å danne en felles kommunal plattform i integreringsarbeidet og definere retning og innsatsområder for det kommunale arbeidet på området. Planen bygger på lovverk, sentrale føringer, kommuneplan med føringer og overordnede mål, tidligere praksis og erfaringer.

Utfordringer og muligheter knyttet til et flerkulturelt samfunn forutsetter bred tverrfaglig innsats. Vi vet at samarbeid øker mulighetene for å lykkes. Planen er ment å være et overordnet styringsverktøy for helhetlig innsats for å ivareta kommunens oppdrag og oppgaver med integrering. Handlingsplaner rettet mot konkrete områder kommer i tillegg.

Ankomst av flyktninger og andre innvandrere fører til økt press på det lokale tjenesteapparatet. Mange som kommer har behov for tjenester fra det offentlige systemet, enkelte har også rettigheter etter flere lovverk. Et godt samarbeid mellom tjenesteområdene øker mulighetene for å oppnå gode resultater.

Plan for integrering omhandler kommunens oppgaver knyttet til alle innvandrere: Asylsøkere², flyktninger og familiegjenforente som bosettes i kommunen, samt andre, for eksempel arbeidsinnvandrere.

Flyktninger har samme plikter og rettigheter som kommunens øvrige innbyggere. Det må jobbes for at flyktingen blir raskest mulig selvhjulpen både når det gjelder økonomi og å delta i samfunnet på lik linje med andre.

---

¹ Plan for integrering ble vedtatt i kommunestyret november 2016, revidert april 2018.

² Asylmottaket i Vestre Toten kommune ble lagt ned i desember 2016. I perioder vil det likevel kunne finnes asylsøkere i kommunen gjennom f.eks privat bosetting eller alternativ mottaksplassering.

INNHOLD

1. Kommunale føringer, begreper og definisjoner
  2. Ankomst og bosetting – ny i Vestre Toten
  3. Kvalifiseringsarbeid – språkopplæring og arbeid
  4. Opplæring i barnehage og grunnskole
  5. Helse- og omsorgstjenester
  6. Samfunnsdeltakelse – kultur og fritid
-

Innledning

I 2016 bosatte kommunen 47 flyktninger, inkludert familieinnvandring. I 2017 ble antallet 54. Avhengig av alder skal flyktningen inn i introduksjonsprogram, skole eller barnehage. Arbeidsinnvandrere som kan ha behov for norskopplæring kommer i tillegg.

I 2018 skal kommunen bosette 12 flyktninger pluss familieinnvandring

Den organiserte norskopplæringen foregår i kommunens voksenopplæring. Avdeling for integrering og arbeid i NAV har hovedansvaret for flyktningene, koordinering med andre tjenesteområder og frivilligheten.

Vi ønsker å se våre nye bosatte som gode ressurser for og i kommunen. Gjennom riktig oppfølging skal den enkelte nye innbygger føle seg velkommen, bli bevisst både rettigheter og plikter – og etter hvert fungere som viktige ressurspersoner for de sist nyankomne.

1. Kommunale føringer og definisjoner

Plan for integrering bygger på gjeldende kommuneplan.

*Kommuneplanens samfunnsdel skal ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. ...
Kommuneplanens samfunnsdel skal være grunnlag for sektorenes planer og virksomhet i kommunen (plan- og bygningsloven § 11-2).*

I denne forbindelse har Vestre Toten kommune definert seks planutfordringer som er beskrevet i kommuneplanens kapittel 2.2. Spesielt tre av planutfordringene er viktige som overbygning av plan for integrering: *Folkehelse, Bærekraftige og fremtidsrettede oppvekstvilkår og Kommunens attraktivitet og vekstkraft – et helhetlig samfunnsutviklingsperspektiv.*

Videre følger planen opp kommuneplanens hovedmål 1 og 4 i kapittel 2.3, Overordnede mål og strategier. *Vestre Toten kommune skal legge til rette for gode levevilkår for alle og Vestre Toten kommune skal legge til rette for en god oppvekst for alle.*

Begreper og definisjoner

Flyktning. FN definerer en flyktning på følgende måte: En flyktning er en person som har flyktet fra sitt hjemland og med rette frykter for forfølgelse på grunn av rase, religion, nasjonalitet, politisk oppfatning eller tilhørighet til en bestemt sosial gruppe. Personen som flykter må ha krysset en internasjonal landegrense for at reglene i [FNs flyktningkonvensjon](#) skal gjelde.

Asylsøker. FN definerer asylsøker på følgende måte: En asylsøker er en person som kommer til et land på egen hånd, og som søker om asyl ved ankomst eller kort tid etter. Personen kalles "asylsøker" fram til søknaden hans / hennes er behandlet. Asyl er et ukrenkelig fristed. I Norge gis asyl til personer som defineres som flyktninger ifølge [Flyktningkonvensjonen av 1951](#) og de som står i fare for å bli utsatt for dødsstraff, tortur eller annen umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff ved tilbakevending.

Arbeidsinnvandrere: Arbeidsinnvandring handler om at utlendinger kommer til landet for å bo / jobbe i kortere eller lengre tid.

Innvandrere brukes gjerne som fellesbetegnelse på personer med utenlandsk bakgrunn, uavhengig av årsaken til innvandringen.

Mål:

- Vestre Toten kommune skal tilby gode tjenester for alle kommunens innbyggere
- Integreringsarbeidet skal føre til at flyktninger og andre innvandrere kommer raskt i arbeid slik at de blir økonomisk uavhengige

2. Ankomst og bosetting – ny i Vestre Toten

Egen flyktningeavdeling i NAV ble opprettet høsten 2016. Avdelingen har det overordnede og koordinerende ansvar overfor flyktninger som etter politiske vedtak bosettes i kommunen etter avtale med IMDI, og familiegjenforente med disse. Dette omfatter kartlegging og avklaring av den enkeltes situasjon og behov før, i forbindelse med, og etter den enkeltes ankomst / bosetting. Tilrettelegging av bolig er viktig i denne sammenhengen.

Koordinering av tjenester blir en viktig oppgave, noe som blant annet innbefatter meldinger til / kontakt med helseavdeling, skole, voksenopplæring, barnehage, barnevern, PP-tjeneste og omsorgstjeneste. I tillegg har avdelingen følgende kjerneoppgaver:

- Tett oppfølging av den enkeltes introduksjonsprogram. Deltakere i introduksjonsprogrammet får tildelt en programrådgiver i Avdeling for integrering og arbeid. Programrådgiver skal være et bindeledd mellom deltaker, voksenopplæringen, NAV og eventuelle andre instanser som er del av vedkommende sitt introduksjonsprogram. Programrådgiver er også ansvarlig for å lage en individuell, tilpasset plan i samarbeid med deltakeren og voksenopplæringen. Det skal fremkomme i planen om målet er arbeid eller videre utdanning.
- Økonomisk oppfølging knyttet til eventuelt behov for økonomisk sosialhjelp.³
- Råd og veiledning til enkelte i hverdagslivet.
- Gjennomføring av forebyggende tiltak.
- Koordinering av samarbeidet med øvrige kommunale tjenester og med frivillige organisasjoner.
- Avdelingen har ikke oppfølgingsansvar overfor andre innvandrere enn de som er definert som flyktninger. Imidlertid har avdelingen en rådgivende rolle til andre avdelinger i kommunen, og kan gi faglig veiledning når det gjelder innvandrrelaterte spørsmål.
- Avdelingen skal være kommunens kompetansesenter innenfor disse områdene og vil kunne bistå med opplæring og kompetanseheving for aktuelle tjenester i kommunen.

---

³ I tillegg til at deltakere i introduksjonsprogram og andre tiltak får tildelt en programrådgiver får den enkelte flyktning også tildelt en veileder ved NAV-kontoret. Veilederen har blant annet ansvaret for økonomisk råd og veiledning, informasjonsarbeid og praktisk bistand ved ankomst i kommunen.

Ankomst

- Alle flyktninger som bosettes i kommunen skal mottas på en respektfull måte og ønskes velkommen som nye innbyggere i kommunen.
- Konkret betyr det at alle forhold knyttet til bosetting skal være tilrettelagt så godt som mulig fra første dag.
- Et godt førsteinntrykk og en god start på en ny tilværelse er vesentlig. Derfor gis det god og riktig informasjon gjennom bruk av profesjonell tolk i alle tilfeller der det er nødvendig.
- Alle nyankomne flyktninger får en veileder i Avdeling for integrering og arbeid i NAV.
- Det sørges for at den enkelte flyktning / familie som bosettes i størst mulig grad skal føle trygghet i en ny tilværelse, blant annet ved å opprette nødvendig kontaktinformasjon i forbindelse med ankomst. Dette er spesielt viktig ved bosetting av overføringsflyktninger.
- Helseundersøkelse og kartlegging av helsesituasjon gjennomføres umiddelbart etter ankomst. Spesielt viktig ved direkte bosetting av overføringsflyktninger for å avdekke eventuelle smittsomme sykdommer.
- Oppstart i barnehage, skole, voksenopplæring / introduksjonsprogram skjer så raskt som mulig etter avklart helsesituasjon. Introduksjonsprogrammet skal starte senest etter tre måneder.
- Alle tjenester som gis i ankomstfasen skal ha som mål at nybosatte flyktninger skal bli i stand til å nyttiggjøre seg kommunens allmenne tilbud så raskt som mulig.

Bolig

- Ved bosetting av flyktninger benyttes som førsteprioritet utleieboliger gjennom den kommunale boligstiftelsen. I perioder er det også aktuelt å benytte det private leiemarkedet.
- Flyktingene står selv som leietakere, med alt det dette innebærer av plikter og rettigheter.
- Fra første bosettingsdag gis tydelig informasjon og nødvendig opplæring når det gjelder bruk av bolig, vedlikehold, husordensregler osv. Boveileder / boligstiftelsens vaktmester er sentral samarbeidspartner.

I enkelte tilfelle vil det være aktuelt å samarbeide med den kommunale miljøarbeidertjenesten for å kartlegge og vurdere bo-egne. Boligspørsmålet sees på som en del av det helhetlige og målrettede integreringsarbeidet. En trygg, sikker og forutsigbar bosituasjon er et hovedgrunnlag for god integrering for både barn og voksne. Samtidig legges det til rette for en progresjon ved at de kommunale utleieboligene fungerer som gjennomgangsboliger med begrenset botid. Målet for alle er økonomisk selvhjelpenhet slik at flyktingene gjennom startlån (eller andre finansieringsordninger) kan kjøpe egen bolig.

De fleste innvandrerne som kommer til Vestre Toten tilhører andre grupper enn flyktinggruppen. Avdeling for integrering og arbeid i NAV har en rådgivende rolle for andre tjenesteområder i kommunen når det gjelder alle innvandringsspørsmål.

MÅL:

- Tjenesten skal legge til rette for at flyktinger skal komme raskest mulig ut i jobb og være selvhjulpne innen 5 år
- Tjenesten skal legge til rette for gode levekår slik at flyktingene skal oppleve trygghet, trivsel og utvikling
- Tjenesten skal være en pådriver for å få til gode individuelle kartlegginger slik at riktige tjenester blir gitt til riktig tid

3. Kvalifiseringsarbeid – språkopplæring og arbeid

Retten og plikten til deltakelse i introduksjonsprogram

- Flyktninger følger introduksjonsprogrammet og introduksjonslovens § 2 beskriver rett og plikt til deltakelse i programmet. Formålet med introduksjonsloven er å styrke nyankomne innvandreres mulighet for deltakelse i yrkes- og samfunnslivet, og deres økonomiske selvstendighet.
- Introduksjonsprogrammet skal være helårig og på fulltid. Programmet kan vare i inntil to år, og i inntil tre år når særlige forhold taler for det. Hovedelementene i programmet er opplæring i norsk og samfunnskunnskap, og tiltak som forbereder til videre opplæring eller arbeid. Dette beskrives i deltakerens individuelle plan som innebærer individuell veiledning og helhetlig og systematisk oppfølging av programrådgiver som koordinerer programmet. Norskundervisningen kombineres med arbeids- / språkpraksis. De siste par årenes økte fokus på arbeidsretting av introduksjonsprogrammet har medført en økt bruk av språk- og arbeidspraksis også her i kommunen.
- Opplæring i 50 timer samfunnskunnskap skal beskrive og forklare viktige trekk ved det norske samfunnet, og gi deltakeren informasjon om plikter, rettigheter og muligheter i Norge samt formidle kjennskap til sentrale verdier.
- Grunnskoleopplæring tilbys voksne og unge over 16 år som har behov for dette og kan være et av tiltakene i deltakerens introduksjonsprogram.
- Andre deltakere kan ha rett på opplæring i grunnleggende ferdigheter (digitale ferdigheter, muntlige ferdigheter, leseferdigheter, regneferdigheter og skriveferdigheter).

Innvandrere som ikke er omfattet av introduksjonsloven

- Asylsøkere over 16 år som bor midlertidig i mottak har tilbud om norskopplæring for å tilegne seg basisferdigheter i norsk. Opplæringen skal følge Læreplan i norsk og samfunnskunnskap.
- Arbeidsinnvandrere eller andre som ikke er omfattet av introduksjonsloven har ikke rett til gratis norskopplæring, og opplæringsbehovet varierer. Mange kan imidlertid ha stort behov for hjelp i norskinnlæringen for å fungere i samfunnslivet, for å sikre sine rettigheter, få et mer varig fotfeste i arbeidslivet og være bedre rustet for omstillinger.

Arbeid / sysselsetting / praksis

- Norskundervisningen kombineres med arbeids- / språkpraksis i lokale bedrifter, dette er en svært viktig del av introduksjonsprogrammet. Hele kommuneorganisasjonen må derfor tilby slike praksisplasser.

Mål:

- Mål for opplæringen er at deltakerne i løpet av opplæringstiden skal kunne nå et ferdighetsnivå i norsk som setter dem i stand til å bruke eller bygge videre på sin kompetanse i arbeid, utdanning og samfunnsliv
- Opplæringen i 50 timer samfunnskunnskap skal gis på et språk deltakeren forstår godt, og bør gjennomføres tidlig i opplæringsløpet

4. Opplæring i barnehage og grunnskole

4.1 Barnehage

Opptak

- Barn som fyller ett år senest innen utgangen av august det året det søkes om barnehageplass, har etter søknad rett til plass i barnehage fra august, jfr. Barnehageloven § 12a. Barn som fyller ett år i september, oktober eller november det året det søkes om barnehageplass, har etter søknad rett til å få plass i barnehage fra den måneden barnet fyller ett år. Barnehageopptak foretas en gang per år. Dette er likt for alle barn bosatt i Vestre Toten, foruten asylsøkere.
- Barn av asylsøkere har ikke rett på barnehageplass før det er fattet vedtak om oppholdstillatelse, og foreldrene og barna er varig bosatt i en kommune.

Vestre Toten kommune har bare ett hovedopptak i året. Det betyr at nyinnflyttede barn kan bli uten tilbud opptil ett år dersom de flytter på et ugunstig tidspunkt. Dette er også vanskelig når det gjelder kravet om at noen foreldre skal starte i introduksjonsordning så raskt som mulig og senest etter tre måneder.

Mål

- Alle barnehager i kommunen skal være attraktive for familier med minoritetsspråklige barn

4.2. Grunnskole

Alle barn og unge i Norge har rett og plikt til grunnskoleopplæring, uavhengig av foreldrenes rettigheter i landet.

- Minoritetsspråklige elever utgjør en sammensatt gruppe, men felles for dem er at de i sin hverdag forholder seg til to eller flere språk. I veiledningen til læreplanen "Morsmål for språklige minoriteter" defineres elevenes hjemmespråk som deres *førstespråk* eller *morsmål*, norsk som deres *andrespråk* og engelsk (og eventuelt andre språk som læres på skolen) som *fremmedspråk*.

- Alle elever i grunnskolen har rett til tilpasset opplæring. Dette gjelder også for minoritetsspråklige elever. Denne rettigheten kan oppfylles gjennom særskilt språkopplæring. Særskilt språkopplæring kan bestå av særskilt norskopplæring, tospråklig fagopplæring og morsmålsopplæring. Elevens rettigheter varer til han/hun har tilstrekkelige kunnskaper i norsk til å følge den ordinære undervisningen. Elever som fortsatt ikke har eller kan få tilfredsstillende utbytte av opplæringstilbudet, har rett til spesialundervisning.
- Tradisjonelt gis særskilt språkopplæring i klassen eller ved at elever tas ut av klassen og får opplæring som enetimer eller i gruppe. Det er etablert egne velkomstgrupper ved Raufoss skole og Raufoss ungdomsskole. Velkomstgruppene er aldersblandede grupper med hovedfokus på norskopplæring. Det foretas en individuell vurdering for hver enkelt elev på hvor stor del av opplæringen han eller hun skal få i denne gruppen. Alle har tilhørighet også i sin opprinnelige klasse. Dersom det virker mest hensiktsmessig, kan også elever fra andre skoler starte i velkomstgruppene på Raufoss skole. Elevene overføres nærskolen/klassen sin så fort de har nådd et godt nok nivå i norsk.

Informasjonsmateriell

- Kommunen har utarbeidet et informasjonsmateriell for grunnskolen som består av to deler;

Del 1: "Rutiner ved skolestart og kartlegging av norskkompetanse", er et informasjonshefte for ansatte i skolen, politikere og andre som er interessert i å vite mer om minoritetsspråklige elevers rettigheter. Heftet gir informasjon om hvordan vi i Vestre Toten kommune forsøker å fylle disse rettighetene. De inneholder også ansvarsfordeling mellom skolekontor, administrasjonen på skolen og lærer. Skoler som har mange minoritetsspråklige elever, kan ha NOA-koordinator (norsk som andrespråk) med egen funksjonsbeskrivelse.

Del 2: "Startsamtalet", er et praktisk hefte for kartlegging av nye elever. Dette er en mal for innhenting av nødvendig informasjon som ansatte i skolen trenger for å kunne gi eleven et godt tilbud. Heftet fylles ut så langt det passer, og følger eleven så lenge den bor i kommunen.

Mål

- Kommunen skal gi alle elever et tilfredsstillende utbytte av opplæringen
- Gjenopprette NOA-nettverk for samarbeid på tvers av skolene

5. Helse- og omsorgstjenester

Kommunen skal sørge for nødvendig helse - og omsorgstjenester for alle som bor i kommunen – også for innvandrere, flyktninger og asylsøkere. Kommunene skal blant annet tilby:

- Helsestasjon for barn og unge og skolehelsetjeneste, svangerskaps- og barselomsorg.
- Fastlegeordning
- Legevakt
- Rehabilitering
- Helse- og omsorgstjenester som hjemmesykepleie, personlig assistanse, sykehjem og avlastningstiltak.

Asylsøkere, flyktninger og familiegjenforente har samme rett til helsetjenester som den øvrige befolkningen. Retten til helsehjelp for asylsøkere gjelder fra de kommer til Norge for å søke asyl, men voksne asylsøkere i statlige mottak har ikke rett til omsorgstjenester fra kommunen. Voksne asylsøkere med behov for omsorgstjenester skal gis et tilrettelagt botilbud av UDI.

Personer med endelig avslag på søknaden om asyl og personer uten lovlig opphold i landet har kun rett til øyeblikkelig helsehjelp og helsehjelp som er helt nødvendig og ikke kan vente.

Arbeidsinnvandrere som ikke er folkeregistrert bosatt i en norsk kommune, har ikke rett på fastlege. Men alle som har behov for øyeblikkelig helsehjelp (når liv eller helse er i fare) får dette uavhengig om de er folkeregistrert i Norge.

Alle barn under 18 år som oppholder seg i Norge har rett til både helse- og omsorgstjenester.

Rettighetene for de som oppfyller vilkårene omfatter både somatisk og psykisk helsehjelp fra kommune- og spesialisthelsetjeneste, inkludert hjelp for rusmiddelproblemer.

For asylsøkere gjennomføres det helseundersøkelse for å kartlegge somatisk og psykisk helsestatus, eventuelle smittsomme sykdommer, vaksinasjonsstatus, mm.

Helsedirektoratet har utarbeidet beskrivelse av helseundersøkelsen inklusiv kartleggings skjema i «Veileder for helsetjenestetilbudet til asylsøkere, flyktninger og familiegjenforente».

Mål:

- Kommunens tilbud innenfor helse - og omsorgstjenesten skal gjøres kjent for planens målgruppe

6. Samfunnsdeltakelse – kultur og fritid

Aktiv deltagelse i samfunnet er avgjørende for å bygge nettverk og for å lære et nytt samfunn å kjenne. Dette gjelder alle innflyttere, og i særlig grad når en kommer til en fremmed kultur. Et avgjørende integreringstiltak er deltagelse i fritidsaktiviteter, noe som bør poengteres ovenfor deltakerne i introduksjonsprogrammet.

- Det er viktig å fremme motivasjon for at både voksne og barn deltar i fritidsaktiviteter og frivillighet, og å understreke at dette er et ansvar som hver enkelt må ta for å bli kjent i sitt nye lokalmiljø.
- Dernext er det avgjørende med god informasjonsvirksomhet og god holdningsskaping i frivillige organisasjoner og i offentlige fritidstilbud, slik at det blir en god erfaring å oppsøke disse arenaene.
- Tilbud som fritidsklubb, kulturskole, bibliotek, kultur- og idrettsforeninger og svømmehall må være kjent for de som i det daglige jobber med integrering og må informeres om i programmet.

Flyktningetjenesten, Fyrverkeriet kultur, Voksenopplæring og Frivilligsentralen har et ansvar for å koordinere dette på en god måte.

Mål

- Kommunens tilbud om offentlig fritidstilbud og frivillige organisasjoner må gjøres godt kjent for innvandrerne
- Det skal gi en god erfaring å oppsøke disse arenaene

Planen er utarbeidet av kommunens flyktningeavdeling og Voksenopplæring.

Revidert april 2018, og skal deretter revideres hvert fjerde år eller ved behov.